

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/359/2014
Identifikačné číslo spisu:	5612210907
Dátum vydania rozhodnutia:	04.11.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Šramková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:5612210907.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky POHOTOVOŠŤ, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 25, zastúpenej advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Grösslingova č. 4, proti odporkyni Slovenskej republiky, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné nám. č. 13, o náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Liptovský Mikuláš pod sp. zn. 4 C 224/2012, o dovolaní navrhovateľky proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 20. januára 2014 sp. zn. 11 Co 307/2013, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Odporkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Okresný súd Liptovský Mikuláš uznesením z 15. novembra 2013 č. k. 4 C 224/2012-117 uložil navrhovateľke zaplatiť súdny poplatok v sume 20,- Eur podľa pol. č. 7a Sadzobníka súdnych poplatkov zákona č. 71/1992 Zb. v spojení s § 5 ods. 1 písm. a/ a § 6 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. v platnom znení za odvolanie proti rozsudku Okresného súdu Liptovský Mikuláš z 26. septembra 2013 č. k. 4 C 224/2012 - 95.

Krajský súd v Žiline na odvolanie navrhovateľky uznesením z 20. januára 2014 sp. zn. 11 Co 307/2013 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správne. K námietkam navrhovateľky, nedostatočnému odôvodneniu rozhodnutiu uviedol, že v danej veci ide o rozhodnutie o poplatkovej povinnosti, odôvodnenie spočívajúce len v citácii aplikovanej právnej úpravy Zákona o súdnych poplatkoch vyhovuje požiadavke dostatočného odôvodnenia a nenaplnia intenzitu odňatia možnosti konať pred súdom. K úvahe navrhovateľky, že absencia osobitne stanovenej poplatkovej povinnosti za podanie odvolania voči rozhodnutiu súdu o žalobe o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom v prílohe Sadzobníka súdnych poplatkov znamená, že takéto odvolanie nie je spoplatňované, uviedol, že ignoruje zákonné ustanovenia Zákona o súdnych poplatkoch (§6 ods. 2 druhá veta). Za nesprávne považoval aj stanovisko navrhovateľky k aplikácii intertemporálneho ustanovenia § 18ca Zákona o

súdnych poplatkoch riešiacoho určovanie poplatkovej povinnosti v konaniach začatých do 30. septembra 2012. Úkon - odvolanie - bol navrhnutý po 30. septembri 2012, preto správne súd prvého stupňa aplikoval právnu úpravu poplatkového zákona.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala navrhovateľka dovolanie. Žiadala rozhodnutie odvolacieho súdu, ale aj rozhodnutie súdu prvého stupňa v celom rozsahu zrušiť bez náhrady. Domáhala sa aj trov dovolacieho konania. Jeho prípustnosť odôvodnila § 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p. v spojení s § 237 písm. f/ O. s. p., účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Rozhodnutie odvolacieho súdu je prekvapivé. Popiera doterajšiu konštantnú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (sp. zn. 4 Cdo 39/2007) v zmysle ktorého za súdne konania, ktoré nie sú uvedené v Prílohe zákona č. 71/1992 Zb. sa súdne poplatky nevyberajú, v takomto prípade poplatková povinnosť nevzniká a analogické určenie výšky súdneho poplatku neprichádza do úvahy. Podľa čl. 59 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky dane a poplatky možno ukladať zákonom alebo na základe zákona a ak zákon o súdnych poplatkoch ukladá poplatkové povinnosti, musia byť stanovené jasne a jednoznačne. Podľa položky č. 7a sadzobníka súdnych poplatkov sa poplatok vyrubuje za žalobu na náhradu škody spôsobenej nezákonným úradným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym postupom. Z definície spoplatneného úkonu vyplýva, že spoplatneniu podlieha len podanie žaloby na náhradu škody. Spoplatnené nie je podanie odvolania, nepodliehajú mu ďalšie úkony vo veci samej ako sú odvolanie dovolanie a pod. ako je tomu pri položke 1 sadzobníka súdnych poplatkov. Poukázal na odôvodnenie pozmeňujúceho a dopĺňajúceho návrhu k vládnemu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (tlač. 145). Navrhovateľka podala odvolanie proti rozsudku a nie žalobu. Súd nie je oprávnený svojvoľne rozširovať okruh úkonov podliehajúcich súdnemu poplatku. V prílohe zákona č. 71/1992 Zb. nie je jasne a jednoznačne stanovená poplatková povinnosť za podanie odvolania voči rozhodnutiu súdu o žalobe na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, alebo nesprávnym úradným postupom. Zdôraznila, že použitie analógie legis je v prípadoch vyrobenia súdneho poplatku vzhľadom na čl. 59 ods. 2 ústavy vylúčené. Úprava poplatkovej povinnosti predstavuje jeden zo základných aspektov podmieňujúcich právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Okrem toho podľa § 18ca Zákona o súdnych poplatkoch z úkonov navrhnutých alebo za konania začaté do 30. septembra 2012 sa vyberajú poplatky podľa predpisov účinných do 30. septembra 2012, i keď sa stanú splatnými po 30. septembri 2012. V danom prípade bola žaloba navrhovateľkou podaná pred 1. októbrom 2012.

Odporkyňa sa k dovolaniu navrhovateľky písomne nevyjadрила.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas navrhovateľka zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. V zmysle § 239 ods. 1 O. s. p. je dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu prípustné, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p. V zmysle § 239 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území

Slovenskej republiky.

Uznesenie odvolacieho súdu, ktoré napadla navrhovateľka dovolaním, nemá znaky žiadneho z vyššie uvedených uznesení. Odvolací súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, dovolanie ale nesmeruje proti potvrdzujúcemu uzneseniu uvedenému § 239 ods. 2 písm. a/ až c/ O. s. p. Dovolanie navrhovateľky preto podľa ustanovení § 239 ods. 1 a 2 O. s. p. prípustné nie je.

Prípustnosť dovolania navrhovateľky by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy len ak v konaní došlo k niektorej z procesných vád taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z vád vymenovaných v § 237 O. s. p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné. Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O. s. p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Navrhovateľka procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O. s. p. netvrdila a existencia týchto vád nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Navrhovateľka v dovolaní namietala, že jej postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.) v dôsledku rozhodnutí súdov oboch stupňov zaplatiť súdny poplatok za podanie odvolania voči rozsudku.

So zreteľom na navrhovateľkou tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zamerlal na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci mu postupom súdu bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O. s. p.).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký závadný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany práv a právom chránených záujmov.

O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p., spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom, ide vtedy, ak súd v priebehu konania neumožnil účastníkovi vykonať práva priznané mu Občianskym súdnym poriadkom za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Uvedená vada konania je dôsledkom porušenia práva účastníka súdneho konania na spravodlivý súdny proces.

Obsahom práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému bez akejkolvek diskriminácie reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu vo veci konať a rozhodnúť. Právo na spravodlivý súdny proces je naplnené tým, že

všeobecné súdy zistia skutkový stav, a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Do práva na spravodlivý proces ale nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa rozhodlo v súlade s jeho požiadavkami (I. ÚS 50/04). Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia dôkazov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) zmyslom a účelom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému reálny prístup k súdu (I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (porovnaj III. ÚS 7/08). Súdna ochrana v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy predpokladá predošlé uplatnenie zákonom ustanoveného postupu, ktorým sa oprávnená osoba domáha svojho práva (resp. jeho ochrany) na súde (I. ÚS 24/97).

Podľa § 10 ods. 1, veta prvá a druhá zákona č. 71/1992 Zb. ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania alebo dovolania, prvostupňový súd vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú určí spravidla v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený.

Následky nezaplatenia súdneho poplatku stanovuje zákon rôzne. Ak ide o podanie návrhu na poplatkový úkon a navrhovateľ nezaplatil určený súdny poplatok ani v lehote, ktorú mu súd určil, súd by mal konanie zastaviť, ak bol účastník konania o následkoch nezaplatenia súdneho poplatku vo výzve patrične poučený a súd už nezačal konať vo veci samej. V danej veci bola navrhovateľka uznesením zaviazaná zaplatiť súdny poplatok za podanie odvolania voči rozsudku súdu prvého stupňa. Ustanovenie § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. taxatívne stanovuje, kedy súd pre nezaplatenie súdneho poplatku konanie zastaví. V prípade odvolacieho konania súd pokračuje ďalej v konaní, aj keď odvolateľ napriek rozhodnutiu súdu o povinnosti zaplatiť súdny poplatok za odvolanie tento nezaplatí.

Ak súdy rozhodujú o právach a povinnostiach účastníkov podľa zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, rozhodujú ako samostatný orgán oprávnený vykonať poplatkový úkon a pre konanie v týchto prípadoch, ktoré je odlišné od výkonu kompetencie súdnictva zakotvenej v čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, sa primerane použijú Občiansky súdny poriadok a súčasne i predpisy o konaní vo veciach daní a poplatkov.

Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. súdne poplatky (ďalej len "poplatky") sa vyberajú za jednotlivé úkony alebo konanie súdov, ak sa vykonávajú na návrh a za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry (ďalej len "poplatkový úkon") uvedené v sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len "sadzobník"), ktorý tvorí prílohu tohto zákona.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 6 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. ak je sadzba poplatku ustanovená za konanie, rozumie sa tým

konanie na jednom stupni. Poplatok podľa rovnakej sadzby sa vyberá i v odvolacom konaní vo veci samej. Poplatok za dovolanie sa vyberá vo výške dvojnásobku poplatku ustanoveného v sadzobníku.

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že poplatok za odvolanie je poplatkom za konanie súdov. Pod konaním treba rozumieť konanie vo veci samej.

Občianskoprávne konanie na prvom stupni i na druhom stupni tvorí jeden celok, keďže sa končí až právoplatnosťou prvostupňového rozhodnutia. Na účely plnenia poplatkovej povinnosti účastníkov konania však prvostupňová i druhostupňová fáza konania predstavuje samostatné konania (§ 6 ods. 2 veta prvá zákona o súdnych poplatkoch). Konaním na návrh sa rozumie predovšetkým konanie podľa Občianskeho súdneho poriadku. Konaním sa pre účely platenia súdnych poplatkov považuje nielen konanie pred súdom prvého stupňa, ale rovnako i odvolacie konanie a dovolacie konanie. Znamená to, že súdny poplatok sa predovšetkým platí za podaný návrh na začatie občianskeho súdneho konania v prvom stupni. Ak konanie prechádza do fázy druhostupňovej, treba poplatok zaplatiť opätovne, a to podľa rovnakej sadzby ako tomu bolo v konaní uskutočnenom na prvom stupni. Ak je teda sadzba poplatku ustanovená za konanie, rozumie sa tým konanie v jednom stupni. Poplatok podľa rovnakej sadzby sa vyberá i v odvolacom konaní. Na uvedené ustanovenie nadväzuje § 7, v ktorom sa určuje základ poplatku pri jednotlivých druhoch predmetov poplatkových úkonov. Z ich formulácie je zrejmé, že za základ poplatku sa považuje vždy predmet konania vo veci samej, teda vo veciach začatých na návrh, predmet konania určený žalobou (návrhom). Ten je aj predmetom odvolacieho konania, samozrejme v rozsahu, v akom je rozhodnutie súdu prvého stupňa o veci samej napadnuté odvolaním. Poplatok za podanie návrhu je splatný jeho podaním. Uvedené platí nielen pre návrh na začatie konania, ale aj pre návrh na obnovu konania, návrh na preskúmanie rozhodnutí orgánov verejnej správy na základe žaloby, procesné podanie, ktorým sa rozširuje návrh (žaloba). Pod pojem návrh treba subsumovať aj odvolanie a dovolanie. V danom prípade navrhovateľka podala žalobný návrh na súd 27. septembra 2012. Vzhľadom na platnú právnu úpravu od zaplatenia súdneho poplatku za žalobný návrh bola oslobodená (§ 4 ods. 1 písm. k/ zákona o súdnych poplatkoch, platného do 30. septembra 2012). Ustanovenie § 4 ods. 1 písm. k/ zákona o súdnych poplatkoch bolo od 1. októbra 2012 zrušené. V prílohe sadzobníka súdnych poplatkov (pol. 7a) bola určená sadzba súdneho poplatku za tento druh žalobných návrhov pevnou sumou vo výške 20,- Eur. Pre spoplatnenie úkonu je rozhodujúce, kedy návrh (žaloba, odvolanie, dovolanie) bol podaný. Navrhovateľka odvolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa podala 14. novembra 2013, teda v čase keď už boli konania na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom spoplatnené.

Postupom odvolacieho súdu, ktorý sa neprieči zákonu, nemohlo dôjsť k odňatiu možnosti dovolateľky konať pred súdom. Neopodstatnená je preto jej námietka, že namietaným postupom odvolacieho, ale aj prvostupňového súdu došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.

Z dôvodov uvedených vyššie Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie navrhovateľky odmietol podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. ako procesne neprípustné.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 243b ods. 5 v spojení s ustanoveniami § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p., keď odporkyni (ktorej vzniklo právo na náhradu trov konania) v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.